

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голові Антимонопольного
комітету України
ПІЩАНСЬКІЙ О.С.

Шановна Ольго Станіславівно!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Крейденка В.В., оголошений на засіданні Верховної Ради України 30 травня 2023 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 4 арк. у 1 прим.

З повагою

Олександр КОРНІЄНКО

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Корнієнко Олександр Сергійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000EA582F00CCAAB100
Дійсний до: 03.02.2025 15:46:16

Апарат Верховної Ради України
11/10-2023/117505 від 31.05.2023

1197909

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008, м. Київ, вул. Садова, 3а, каб. 917, тел. (044) 255-34-61, (044) 255-38-86

Голові Антимонопольного комітету України
Піщанській О. С.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Щодо надання офіційної відповіді
чи є Державне підприємство водних шляхів «УКРВОДШЛЯХ»
та Державне підприємство «Адміністрація річкових портів»
суб'єктами природної монополії.*

Шановна Ольго Станіславівно!

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія - стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги) (далі - товари).

Стаття 5 вказаного Закону визначає сфери, у яких регулюється діяльність суб'єктів природних монополій. Серед вказаних сфер визначено спеціалізовані послуги на внутрішньому водному транспорті, у морських портах, морських рибних портах та аеропортах відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до статті 21 Закону України «Про морські порти України» (далі – Закон про морські порти) тарифи на спеціалізовані послуги, що надаються у морському порту суб'єктами природних монополій, та послуги, які оплачуються у складі портових зборів, підлягають державному регулюванню національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту. Перелік спеціалізованих послуг, що надаються у морському порту суб'єктами природних монополій, які підлягають державному регулюванню, визначає Кабінет Міністрів України.

На даний час згідно переліку суб'єктів природних монополій, розміщеного на сайті Антимонопольного комітету України до таких суб'єктів віднесено ДП «Адміністрація морських портів України». Видами господарської діяльності, що провадиться суб'єктом господарювання для вказаного державного підприємства визначено спеціалізовані послуги з забезпечення лоцманського проведення, регулювання руху суден, забезпечення проведення криголамних робіт, забезпечення доступу портового оператора до причалу, що перебуває у господарському віданні адміністрації морських портів України, крім причалу, що використовується портовим оператором на підставі договору оренди, концесії, спільної діяльності, укладеного відповідно до законодавства.

01.01.2022 набув чинності Закон України «Про внутрішній водний транспорт» (далі – Закон про внутрішній водний транспорт), статтею 8 якого визначено норму, аналогічну

нормі статті 21 Закону про морські порти, що тарифи на спеціалізовані послуги, що надаються на внутрішніх водних шляхах суб'єктами природних монополій, підлягають регулюванню національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту. Перелік таких послуг визначається Кабінетом Міністрів України.

Аналіз діючого законодавства дає підстави вважати, що на даний час у сфері внутрішнього водного транспорту діють два державні підприємства, які мають ознаки природних монополій: ДП «Укрводшлях» та ДП «Адміністрація річкових портів». А відповідно, з метою забезпечення захисту інтересів споживачів, тарифи на спеціалізовані послуги вказаних державних підприємств підлягають регулюванню.

Відповідно до статті 13 Закону про внутрішній водний транспорт власники гідротехнічних споруд внутрішніх водних шляхів за власний рахунок встановлюють навігаційні вогні і знаки, інше навігаційне обладнання за проектом, що розробляється відповідно до правил судноплавства на внутрішніх водних шляхах та інших актів законодавства.

Пункт 5 розділу 3 Положення про навігаційно-гідрографічне забезпечення судноплавства на внутрішніх водних шляхах України, затвердженого Наказом Міністерства інфраструктури України 22.06.2022 № 447 установа та утримання засобів навігаційного обладнання на операційних акваторіях причальних споруд, підхідних каналів до причальних споруд, затонів, рейдів, а також ділянок водних шляхів, що не входять до Переліку внутрішніх морських вод і внутрішніх водних шляхів, віднесених до категорії судноплавних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 лютого 2022 року № 136, здійснюються суб'єктами господарювання, які користуються цими акваторіями та ділянками водних шляхів, або за відповідними договорами, укладеними суб'єктами господарювання з ДП «Укрводшлях».

Таким чином, ДП «Укрводшлях» є єдиним суб'єктом господарювання, який може надавати послуги установа та утримання засобів навігаційного обладнання власникам гідротехнічних споруд та суб'єктам господарювання, які користуються ділянками водних шляхів, що не входять до Переліку внутрішніх морських вод і внутрішніх водних шляхів, віднесених до категорії судноплавних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 лютого 2022 року № 136.

Вказані факти вказують на наявність у ДП «Укрводшлях» ознак суб'єкта природної монополії в частині спеціалізованих послуг, що надаються на внутрішніх водних шляхах: надання послуг установа та утримання засобів навігаційного обладнання власникам гідротехнічних споруд та суб'єктам господарювання, які користуються ділянками водних шляхів, що не входять до Переліку внутрішніх морських вод і внутрішніх водних шляхів, віднесених до категорії судноплавних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 лютого 2022 року № 136.

Ще одним суб'єктом господарювання у сфері внутрішнього водного транспорту, який підпадає під ознаки суб'єкта природної монополії є ДП «Адміністрація річкових портів».

Враховуючи аналогічне нормативно-правове регулювання питання про суб'єктів природних монополій та порядок встановлення тарифів на спеціалізовані послуги, які надаються у морських портах та на внутрішніх водних шляхах, на даний час є достатньо правових підстав для визначення питання про віднесення до суб'єктів природних монополій зазначеного державного підприємства, яке є балансоутримувачем основної портової інфраструктури на внутрішніх водних шляхах.

Наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 22.10.2004 №942 було створене ДП «Адміністрація річкових портів». Відповідно до статуту вказаного державного підприємства воно створено з метою ефективного використання державного майна річкових портів, надання відповідних послуг.

У господарське відання зазначеного підприємства було передано майно-гідротехнічні споруди, які не увійшло до статутних фондів акціонерних товариств при

приватизації державних підприємств. Так, ДП «Адміністрація річкових портів» відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України №29-р від 25.01.2006 «Про передачу державного майна, яке не увійшло до статутних фондів річкових портів і акціонерної судноплавної компанії «Укррічфлот», до сфери управління Мінтрансзв'язку, було передано майно, яке не увійшло до статутних фондів ВАТ «Дніпродзержинський річковий порт», АСК «Укррічфлот» (в тому числі майно Запорізького річкового порту та Дніпропетровського річкового порту), ВАТ «Новокаховський річковий порт», ВАТ «Черкаський річковий порт», ВАТ «Чернігівський річковий порт». Згідно розпорядження Кабінету Міністрів України №306-р від 23.05.2007 ДП «Адміністрація річкових портів» передано майно яке не увійшло до статутних фондів ВАТ «Київський річковий порт», ВАТ «Кременчуцький річковий порт».

На даний час акціонерні товариства – річкові порти, створені в процесі приватизації, та інші суб'єкти господарювання використовують гідротехнічні споруди, які належать ДП «Адміністрація річкових портів» на праві господарського відання, на підставі укладених правочинів.

Суб'єкти господарювання, портові території чи обладнання, необхідне для здійснення портових операцій яких, розміщені вздовж гідротехнічних споруд, що належать ДП «Адміністрація річкових портів», можуть здійснювати портові операції виключно з використанням зазначених гідротехнічних споруд.

В зв'язку з наведеним, вбачається, що ДП «Адміністрація річкових портів» є суб'єктом природної монополії щодо надання послуг зазначеним суб'єктам господарювання.

Вказаний висновок підтверджується тим, що послуги, які надаються ДП «Адміністрації морських портів України» портовим операторам, віднесено до спеціалізованих послуг, що надаються у морському порту суб'єктами природних монополій. Правовідносини, які склались між ДП «Адміністрація річкових портів» та річковими портами й іншими суб'єктами господарювання, за своєю правовою природою є аналогічним правовідносинам між ДП «Адміністрація морських портів України» та портовими операторами.

Крім зазначених послуг, що надаються ДП «Адміністрація річкових портів», доцільно розглянути питання про надання вказаним державним підприємством послуг користування операційними акваторіями причальних споруд та підхідними каналами до причальних споруд.

У морських портах визначення розміру плати за користування підхідними каналами та операційними акваторіями врегульовано шляхом встановлення портових зборів (стаття 22 Закону про морські порти, Порядок справляння та розміри ставок портових зборів, затверджений Наказом Міністерства інфраструктури України 27.05.2013 №316).

Норми Закону про внутрішній водний транспорт не встановлюють вимогу справляння за користування підхідними каналами та операційними акваторіями причальних споруд портових зборів.

В зв'язку з наведеним, мають застосовуватися загальні норми встановленні статтею 8 вказаного Закону. Такі послуги мають надаватися на підставі вільних цін або, у випадку, якщо вони надаються суб'єктом природних монополій, тарифи на них підлягають регулюванню національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту.

ДП «Адміністрація річкових портів» є балансоутримувачем гідротехнічних споруд, які не були передані в статутні фонди акціонерних товариств при приватизації державних річкових портів. Відповідно, державне підприємство є експлуатуючою організацією операційних акваторій причальних споруд та послуги в таких операційних акваторіях може надавати виключно вказане державне підприємство.

Подібною є ситуація й щодо послуг користування підхідними каналами. Підхідні канали на внутрішніх водних шляхах в більшій частині побудовані за радянських часів.

Відповідно, експлуатуючою організацією підхідних каналів до гідротехнічних споруд, що належать ДП «Адміністрація річкових споруд» є зазначене державне підприємство. ДП «Адміністрація річкових портів» надає послуги щодо користування такими підхідними каналами. В тому числі, ДП «Адміністрація річкових портів» є надавачем послуг щодо користування підхідним каналом, якщо поруч з державною причальною спорудою розміщена приватна причальна споруда.

Вказані факти вказують на наявність у ДП «Адміністрація річкових портів» ознак суб'єкта природної монополії в частині надання спеціалізованих послуг, що надаються на внутрішніх водних шляхах: забезпечення доступу суб'єктів господарювання до причалу, що перебуває у господарському віданні ДП «Адміністрація річкових портів», крім причалу, що використовується на підставі договору оренди, концесії, спільної діяльності, укладеного відповідно до законодавства; надання послуг щодо користування операційною акваторією причальної споруди, що перебуває у господарському віданні ДП «Адміністрація річкових портів»; надання послуг щодо користування підхідним каналом до причальної споруди, що перебуває у господарському віданні ДП «Адміністрація річкових портів».

Згідно статті 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» основним завданням Антимонопольного комітету України є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.

На підставі викладеного, керуючись статтями 15, 19 Закону України «Про статус народного депутата України» **прошу надати офіційну відповідь з таких питань:**

1. Чи є ДП «Укрводшлях» суб'єктом природної монополії по такому виду господарської діяльності: надання послуг установа та утримання засобів навігаційного обладнання власникам гідротехнічних споруд та суб'єктам господарювання, які користуються ділянками водних шляхів, що не входять до Переліку внутрішніх морських вод і внутрішніх водних шляхів, віднесених до категорії судноплавних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.02.2022 № 136;

2. Чи є ДП «Адміністрація річкових портів» суб'єктом природної монополії по такому виду господарської діяльності: забезпечення доступу суб'єктів господарювання до причалу, що перебуває у господарському віданні ДП «Адміністрація річкових портів», крім причалу, що використовується на підставі договору оренди, концесії, спільної діяльності, укладеного відповідно до законодавства; надання послуг щодо користування операційною акваторією причальної споруди, що перебуває у господарському віданні ДП «Адміністрація річкових портів»; надання послуг щодо користування підхідним каналом до причальної споруди, що перебуває у господарському віданні ДП «Адміністрація річкових портів».

Відповідь про результати розгляду запиту прошу надіслати мені у встановлений законом строк за адресою: 01008, м. Київ, вул. Садова, 3а та на електронну адресу: kreydenko@rada.gov.ua.

З повагою,
народний депутат України

В.В. Крейденко

